

Procedure voor toeleiding naar onderwijs van minderjarige terugkeerders uit Syrië/Irak

06/02/2020

Toelichting document

Het coördinatieorgaan voor de dreigingsanalyse (OCAD) volgt de terugkeer van minderjarigen die een band met België hebben, uit Syrië of Irak op. OCAD maakte afspraken met het parket, IVA Opgroeien en het Departement Onderwijs en Vorming (DOV) over de opvolging van minderjarige terugkeerders. Op de volgende pagina's vind je de procedure voor toeleiding naar onderwijs van de minderjarige terugkeerders uit Syrië of Irak met taakverheldering van elke partner.

Inhoudstafel

1. Voorafgaand aan de inschrijving	2
1.1. Aanwijzing over mogelijke terugkeer	2
1.2. Concrete terugkeerdatum	2
2. Komen tot een inschrijving in een school	3
2.1. Rondetafel georganiseerd door consulent JRB/OCJ	3
2.2. Schoolkeuze	4
3. Inschrijving in de school	4
4. Aandachtspunten	5
5. Contactpersonen	6

1. Voorafgaand aan de inschrijving

1.1. Aanwijzing over mogelijke terugkeer

Zodra OCAD aanwijzingen heeft over potentiële minderjarige terugkeerders uit Syrië en Irak worden volgende partijen verwittigd door het OCAD: het (jeugd)parket, IVA Opgroeien en het departement Onderwijs en Vorming (DOV). Dit laat alle partijen toe om eventueel voorbereidingen te treffen. Vanuit DOV worden de referentiepersonen radicalisering/polarisering van de verschillende onderwijskoepels/GO! en CLB-netten geïnformeerd.

1.2. Concrete terugkeerdatum

Zodra OCAD een concrete terugkeerdatum kent, worden opnieuw het parket, IVA Opgroeien en DOV op de hoogte gebracht. Het aanspreekpunt binnen DOV informeert opnieuw alle verschillende referentiepersonen en stemt af met IVA Opgroeien.

Belangrijk: Ook indien het kind jonger is dan 2,5 jaar, zal DOV verwittigd worden. Dit in functie van het tijdig inschrijven van het kind in een school naar keuze voor het schooljaar nadien.

Dossier parket

Bij aankomst van de minderjarige terugkeerders in België start het parket een dossier. Er zijn drie mogelijkheden:

- Het parket vordert niet. Er gebeurt verder niets.
- Het parket beschouwt de situatie als een problematische opvoedingssituatie en verwijst door naar het ondersteuningscentrum jeugdzorg (OCJ) van IVA Opgroeien.
- Het parket verwijst door naar de jeugdrechtbank (JRB) omdat ze de situatie beschouwt als een misdrijf omschreven feit of als een problematische opvoedingssituatie met hoogdringendheid

1.3. Maatschappelijk onderzoek

Bij mogelijkheid 2 (OCJ) of 3 (JRB) wordt een consulent aangesteld om een maatschappelijk onderzoek te voeren. Het is de consulent die na overleg met alle betrokkenen de inschatting maakt:

- of de minderjarige reeds in staat is om naar school te gaan¹;

¹ Kinderen vanaf 6 jaar zijn leerplichtig en dienen vanaf de 60ste dag na hun inschrijving in het vreemdelingenregister, wachtregister of bevolkingsregister van de gemeente te voldoen aan de leerplicht. In bepaalde gevallen is een (tijdelijke) vrijstelling van de leerplicht mogelijk, als de leerling niet in staat is om les te volgen, ook niet thuis. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn bij ernstig getraumatiseerde leerlingen waarbij het normaal functioneren (nog) niet mogelijk is. De ouders of voogd dienen hiertoe een verzoek in bij het zorgpunt van de onderwijsinspectie, gestaafd door een medisch verslag of verslag van een zorginstelling dat de beperkingen van de leerling beschrijft.

- of de minderjarige nog niet in staat is om naar school te gaan en best eerst een traject aflegt binnen IVA Opgroeien, een ziekenhuis, of bijvoorbeeld bij de moeder in de gevangenis dient te blijven.

2. Komen tot een inschrijving in een school²

2.1. Rondetafel georganiseerd door consulent JRB/OCJ

De consulent van OCJ/JRB organiseert een rondetafel waarbij alle betrokken actoren uitgenodigd worden en onderlinge afspraken kunnen gemaakt worden. Ook onderwijs sluit aan als één van de actoren met het oog op het verkrijgen van info over de vordering en eventuele gevolgen van die uitspraak voor de plaats waar een kind terecht komt. Ook thema's als (pers)communicatie, stages, (school)uitstappen, vaccinaties, mogelijk contactverbod met bepaalde familieleden, afspraken rond eventuele deelname aan een LIVC-R³ en welke info eventueel zou gedeeld worden... kunnen hier besproken worden.

- Zolang er geen schoolkeuze/keuze voor een bepaalde onderwijskoepel/GO! gemaakt wordt door de ouder of voogd, volgt het aanspreekpunt radicalisering/polarisering binnen DOV - in samenwerking met AGODI - het dossier verder op en sluit zij aan als onderwijsactor op de rondetafel.
- Indien er nog geen keuze gemaakt werd voor een specifieke school maar wel al voor een bepaalde onderwijskoepel/GO!, volgen de referentiepersonen van de betrokken onderwijskoepel/GO!/CLB-net het overleg verder op. DOV/AGODI bezorgt hen desgewenst een overzicht van scholen met vrije plaatsen.

² Vanuit het beleidsdomein onderwijs pleiten we ervoor elk kind zo snel mogelijk in te schrijven. De (concrete datum van instap kan later bepaald worden door de betrokkenen rondom het kind.

³ LIVC-R: Op initiatief van de burgemeester kan in geval van minderjarige terugkeerders een "Lokale Integrale Veiligheidscel (LIVC-R)" samengeroepen worden om informatie uit te wisselen tussen de sociale en preventiediensten, de Lokale Task Force (LTF) en de bestuurlijke overheden. De burgemeester vormt hiermee de brug tussen veiligheids- en sociale actoren. De burgemeester is vrij om de samenstelling van het LIVC-R te bepalen, waardoor deze kan verschillen tussen gemeenten en regio's. (Bv. met inbegrip van scholen, CLB's, of zich net beperken tot enkel de burgemeester en de korpschef). Onder regie van de burgemeester beoordelen verschillende partijen de casus vanuit hun eigen expertise en maken ze indien nodig een interventiestrategie om eventuele risico's te verkleinen. Aangezien de finaliteit van veiligheids- en sociale partners niet altijd dezelfde is, is het belangrijk dat vooraf de (gemeenschappelijke) doelstelling, deelnemers en modaliteiten van het overleg worden bepaald. Door de combinatie van zowel veiligheids- en sociale partners in de LIVC-R ontstaat een lokale multidisciplinaire overlegstructuur waarbinnen signalen besproken kunnen worden en afspraken kunnen gemaakt worden. Casussen kunnen eventueel geanonimiseerd worden besproken om de privacy van personen en het beroepsgeheim van eerstelijns werkers te beschermen.

- Indien er wel reeds een keuze gemaakt werd voor een specifieke school, volgen de referentiepersonen radicalisering/polarisering binnen de betrokken onderwijskoepel/GO! en het CLB-net eveneens het overleg verder op. Zij betrekken verder ook de school waar het kind werd ingeschreven/zal ingeschreven worden en het lokale CLB en voorzien hen van de nodige ondersteuning.

2.2. Schoolkeuze

Is er een schoolkeuze gemaakt door de ouder of voogd, dan organiseert het lokaal CLB, indien nodig, passende ondersteuning voor de leerling. Samen met de betrokken referentiepersonen en de betrokken school wordt bekeken welke zorg- of hulpverlening voor het kind/de school best ingezet wordt. Men houdt hierbij rekening met de reeds opgestarte hulpverlening binnen IVA Opgroeien. In het kader van de consultatieve leerlingbegeleiding kan zij ook de leerkrachten en de school versterken in het aanbieden van de juiste ondersteuning.

Voor ondersteuning kan het CLB terecht bij haar centrumnet en de referentiepersonen radicalisering/polarisering van het eigen net. Ook de school kan verder ook beroep doen op ondersteuning vanuit de eigen onderwijskoepel/GO! en de referentiepersonen radicalisering/polarisering. Informatie over het herkennen van en omgaan met trauma of chronische stress kan gevonden worden op: <https://onderwijs.vlaanderen.be/nl/omgaan-met-trauma>

3. Inschrijving in de school

De regels van het inschrijvingsrecht worden toegepast. Het beleidsdomein Onderwijs en Vorming pleit ervoor om de leerling zo snel mogelijk in te schrijven. De startdatum van lesbijwoning (=instap) kan later bepaald worden.

De ouder of voogd zal de minderjarige uiteindelijk zelf moeten **inschrijven** in de school. Een leerling is ingeschreven zodra de ouder/ voogd het schoolreglement en pedagogisch project voor akkoord heeft ondertekend. Van zodra dit gebeurd is, brengt de school het CLB en de referentiepersoon radicalisering/polarisering binnen de eigen koepel/GO! hiervan op de hoogte. Het CLB brengt op zijn beurt de eigen referentiepersoon op de hoogte. De ouder/voogd informeert de school over de geplande datum van instap.

Bij de **effectieve instap** laat de school dit eveneens weten aan het CLB en de eigen referentiepersoon. Het CLB informeert de referentiepersoon van het eigen net.

De school staat zowel bij de inschrijving als de instap, in overleg met zijn referentiepersoon, stil bij de volgende punten:

- De communicatie naar de leerkrachten + aanduiden contactpersoon voor vragen⁴
- De communicatie naar de ouders/ voogden van de betrokken leerlingen
- De communicatie naar de ouders van de andere leerlingen? Wordt dit pro-actief opgezet of enkel wanneer er vragen zouden rijzen?
- Veiligheid van alle betrokkenen en in de eerste plaats de nieuwe leerlingen en hun familie.

4. Aandachtspunten

Volgende punten dienen mee bewaakt te worden:

- Heeft de minderjarige geen rijksregisternummer, noch bisnummer?
 - Het is mogelijk om een leerling te registreren waarvoor de school of het centrum het rijksregisternummer of bisnummer (nog) niet kent.
 - AGODI vraagt de scholen en centra om deze gegevens aan te vullen zodra zij hierover beschikken.
- Werd de minderjarige gevaccineerd?
 - Het CLB (maar ook Kind en gezin) hanteert dezelfde methode als bij anderstalige nieuwkomers. Voor zover de vaccinaties werden geregistreerd kunnen zij de vaccinatiestatus controleren. Verder is er ook de health viewer waar men de eigen vaccinatiestatus kan nakijken: <https://www.laatjevaccineren.be/check-je-vaccinaties>
- Is er een contactverbod ten aanzien van bepaalde familieleden?
 - Voor zover dit nog niet volledig uitgeklaard werd tijdens de rondetafel, dient het CLB dit verder uit te klaren met de consulent OCJ/ JRB.
- Komt de leerling in aanmerking voor onthaalonderwijs?
 - Meer informatie over onthaalonderwijs vind je in de [omzendbrief basisonderwijs](#) en [omzendbrief secundair onderwijs](#).
- Bij aankomst in België worden minderjarigen die ouder zijn dan twaalf jaar in eerste instantie automatisch als Foreign Terrorist Fighter beschouwd en automatisch doorverwezen naar de jeugdrechtbank. Als na onderzoek blijkt dat deze categorisatie overbodig is, vervalt deze. Dit heeft verder geen gevolgen voor de stappen die gevolgd moeten worden. Wel kan dit zorgen voor moeilijkheden bij stages of (buitenlandse)

⁴ Zie ook <https://www.klasse.be/reeks/crisiscommunicatie> en <https://www.klasse.be/ebook/crisis>.

schoolreizen. Via de ronde tafel worden de onderwijspartners hierover geïnformeerd. Problemen kunnen gesignaleerd worden via de verantwoordelijke consultant OCJ/JRB.

- Ben je tewerkgesteld op het CLB, neem dan contact op met de referentiepersoon van uw eigen net (zie 5. contactpersonen) zodat het CLB-draaiboek met meer gedetailleerde info kan geconsulteerd worden.
- Communicatie met de pers verloopt altijd via het jeugdparquet (bij minderjarigen jonger dan twaalf jaar) of via het federaal parket (bij minderjarigen ouder dan twaalf jaar). Ook als je als school of CLB vragen krijgt vanuit de pers verwijs je dus best door naar deze instanties en/of stemt je persverantwoordelijke best af met hen. Via de referentiepersonen kan je ondersteuning vinden bij het opstellen van een communicatieplan of het omgaan met de pers.

5. Contactpersonen

Partners	Mail	Telefoon
IVA Opgroeien	bram.antheunis@jongerenwelzijn.be virna.saenen@jongerenwelzijn.be https://jongerenwelzijn.be/professionelen/jeugdhulpaanbieders/radicalisering/	02 553 06 35 02 553 38 88
Departement Onderwijs & Vorming Aanspreekpunt radicalisering en polarisering	emilie.leroi@ond.vlaanderen.be nele.schils@ond.vlaanderen.be	02 553 96 10 02 553 95 49
Agentschap voor Onderwijsdiensten (AGODI) Coördinator gelijke onderwijskansen	sara.demeerleer@ond.vlaanderen.be	02 553 92 12
Referentiepersonen onderwijskoepels/GO!	karin.heremans@g-o.be joris.diels@pov.be marjolein.petit@ovsg.be johan.royeaerd@voop.be (OKO) dieter.hoedekie@katholiekonderwijs.vlaanderen	0497 447837 0486 031131 02 5070635
Referentiepersonen CLB	marjolein.petit@ovsg.be marleen.vandenmooter@vrijclbnetwerk.be sofie.van.den.bussche@g-o.be	02 506 50 55 0476 63 23 46 02 790 93 10

